

kar so „Novice“ pisale ali pa to, kar „Tagblatt“ svetu prodaja.
Dr. Jan. Bleiweis.

Mnogovrstne novice.

* *Kako hira kupčijstvo zavoljo ustanka v Bosni in Hercegovini*, kaže popis v „Obzoru“, kjer se bere sledeče: Iz Avstrije in Ogerske tožijo trgovci, da jim je mnogo škode zavoljo tega, ker ustanka še ni konec. V Bosno in Hercegovino se sicer prodaja mnogo sukna, pamučine (pavole), plehaste robe, svetilnic, stekla, piva, soli, opeke, voska, loncev, sit, moke, konopcev itd., odkar pa boj traja, ne gré v te kraje prav nič od vseh teh stvari. Od druge strani pa je velika zguba trgovini to, da iz Bosne in Hercegovine ne pride sedaj v Avstrijo in Ogersko nič surovine, goved, kož, žita, lesa, volne, šišek, pijavk, subih češpelj itd. Vsa trgovina je zaspala.

* *Od učitelja ljudskih šol po novem liberalnem kopitu* beremo v „Vaterl.“ sledečo lepo povest: Sopruha (žena) nekega učitelja je naprosila sopruha družega učitelja, naj bi njeno hčerko k birmi peljala. Naprošena kumica (botra) jej odgovori, da to rada stori, da pa mora poprej s svojim možem govoriti. Čez malo dni potem je prejel učitelj od svojega tovariša po poštni listnici sledeči odgovor: „Častiti gospod! Vaši prošnji, ki ste jo v nedeljo moji sopruhi razodeli, ne morem vstreči zato, ker za take reči po svojem prepričanju ne morem denarja trositi; povem Vam pa tudi, da niti Vas niti nikogar družega ne bom za tako reč nadlegoval, kedar moja hči v tista leta pride, ko drugi otroke svoje k birmi peljejo.“ — Ta mož je učitelj v nekem Dunajskem okraju in ima upanje kmalu do službe nadučitelja dospeti. Srečna šola — dostavlja „Vaterl.“ — ki ima take robe učitelje za gojitelje svoje mladine!

Zabavno berilo.

Iz sodnijskega življenja.

Po spominu skušenega starega pravnika.

Spisuje Jakob Aléšovec.

V.

Mati ga izdà.

(Dalje.)

Meni je bilo to, kar se je tu pokazalo, zadosten dokaz, da je igralka gledé umora popolnoma nedolžna. Zato ji naznamim, da je prosta, ter jej izročim vse, kar je bilo njenega med onimi reči, kar sem jih v gostilnici sabo vzel. Bilo je med njimi več krasnega in veliko vrednega lišpa. Toda ona izbere iz vseh teh reči le, kar je bilo prej njena lastnina, in potrebno obleko; vsa ona darila pa, kar jih je dobila od „barona“, zmeče zaničljivo nazaj v škrinjo, da si so bila več stotakov vredna. Obljubivši mi, da mi bo naznanila kraj, kamor se bo podala in prišla pričat zoper hudodelnika, če bo treba, se odpelje. Jaz je pri preiskavi nisem več potreboval, in tako se nisem zmenil za njo, dasiravno mi je došlo pozneje naznanilo od nje, da je na nekem nemškem odru engažirana.

Po tem prvem zaslišanji končam poročilo do više sodnije in čez tri dni dobim ukaz, nadaljevati preiskavo, katero sem v mestu M. pričel. Drugi dan mi doidejo tudi vsi akti te pravde. Ker sem zdaj gotov, da imam prava hudodelnika v pestéh, me je volja, trdo se lotiti te reči in jo brž dognati. Obdolženca sta še vedno trdovratno tajila, še celó, ko sem jima povedal, da sem

slišal na lastna ušesa obojni njuni pogovor, in ko so žandarji bili kot priče zadnjega pogovora pri podobi zaslišani. Glavnih dokazov še tedaj nisem imel v rokah, zato pišem sodnji v M., da naj pošlje, če mogoče, deklo umorjene vdove in potovko, ki je srečala onega gospodskega človeka v hosti, sem. Odgovor sodnije, ki mi doide še le po dvakratnem priganjanji, je ta, da pač potovka lahko pride, če zahtevam, o dekli pa je zdravnik rekel, da bi ne strpela nobenega potovanja, ker je tako slaba, da utegne čez teden dni umreti.

Nevoljen zaradi take malomarnosti, katera bi bila lahko vzela mi glavno pričo, se z jetnikoma in njunimi čuvaji brž odpeljem v M.

Pot je bila dolga in težavna, ker nismo mogli rabiti železnice. Tje dospevši podamo se vsi v bolnišnico, kjer je dekla še vedno bivala. Zdravnik mi pové, da gré h koncu ž njo in da se nič več ne zaveda. Vendar silim, da nas peljejo k njeni postelji; tam ukažem čuvajem postaviti „barona“ in njegovo mater tik postelje, sam pa se vstopim za zglavje in jamem buditi na videz spavajočo revico. Prebudi se in ko se jej odpró oči, upró se v „barona“ in njegovo mater in glasovi nečloveškim podobni jej kipé iz grla. Očesa se odpreta, kolikor mogoče, ob enem vzdigne revica roki in ji raztegne proti „baronu“, kakor bi se ga hotela vbrantiti; potem se vrže na stran in ko zagleda mene, se sklenete roki, kakor da bi prosili mene pomoči. Jaz se nagnem k nji in jej zeló glasno zavpijem na ušesa:

„Je ta tisti, ki vas je s sekuro po glavi vdaril?“

Živahno prikimanje mi je odgovor, potem me prime revica za roko in kaže z drugo, da proč ž njim. Meni krvavi srce, vendar dolžnost me veže, toliko spraviti ž nje, kolikor je mogoče. Zato jo prašam dalje:

„In ta ženska je bila tudi zraven?“

Zopet prikima revica in se skuša zariti v posteljo.

„Kaj rečete vi na to?“ se obrnem potem k „baronu“, ki se mi zdi nekako prestrašen. „Poglejte tu, kaj ste storili! Ali morete gledati to osebo, ki je zdaj komaj še človeku podobna?“

(Dalje prihodnjič.)

Naši dopisi.

V Gorici 4. junija. — Še en dan (6. t. m.) in mestne volitve so pri kraju. Stari Rimljan je pel: *Beatus vir, qui procul negotiis paterna rura bobus exercet suis*. Jez pa si mislim: Blagor mu, kedor z visocega doli — znad strank — gleda volitne homatije. Naši časniki niso ta pot skoraj nič govorili o volitvah in kandidatih, tudi po mestu ni bilo nič videti tiste gorje, tistega lora kakor pred leti, tem živejša pa je bila skrivna borba v volitnih shodih in zunaj njih. V 3. volilni skupščini so bili dveh strank kandidati prilepljeni po voglih stranke „Insonzove“ in nove liberalne — „Goriziano-ve“, kateri ste enega skupnega kandidata imeli, 2 druga pa vsaka svoja. Izid je bil ta-le: glasovalcev 261, „Isonzo-vcí“ izvoljeni sè 104 glasovi, „Gorizianovci“ so imeli le ostalih 57 glasov. „L' Eco“ pravi, da je imela „Isonzo-u“ nasprotna stranka izprva zagotovljenih 250 glasov, pa da jih je 200 odpadlo in se volitve zdržalo, ali pa k „Isonzovcem“ ubežalo. Manjkalo je ljudem te stranke zavednosti, stanovitnosti, pravih kolovodjev in agitatorjev. Klerikalna stranka se je večidel zdržala volitve. — Nekaj novega nam je pokazala 2. skupine volitev. Po voglih so bili priporočeni ti-le 3 možje (ki so že bili tudi prej v starešinstvu): dvorni svetovavec vitez Bosizio, Fr. dr. Dellabona, notar, in H. bar. Ritter, ud više zbornice Dunajske. In ta 3 imena je priporočal — cvet stare liberalne stranke (ali recimo „Isonzo-ve“),

druzih plakatov ni bilo po voglih, pač pa so se od družih strani priporočali gg. major vitez Catinelli (bivši starešina), vitez Ritter in naš dr. Tonkli, izmed katerih se je bil g. Catinelli še za časa kandidature odpovedal. Kar se tiče stranke, ki je poslednje 3 kandidate postavila, obsoja jo današnji „Isonzo“ prav ostro, kakor se njemu spodobi. Pravi, da — potem, ko so vsi nekdanji podporniki vlado zapustili — hotela je s pomočjo policije in uradnikov omenjene 3 gospode v starešinstvo spraviti; da to je nezaslišano, da bi bil kedaj kak Slovenec, in sicer tak Slovenec, kakor dr. Tonkli, sedel v mestnem zboru; da zato so se meščani oklenili „Isonzo-vih“ priporočencev i. t. d. L' Eco“ ni tako hud; on pravi, da se je borila z „Isonzovci“ neka druga stranka, katero so podpirale vladne oblasti in Slovenci Goriški. Povdarja „fiasško“ te stranke se baha „Isonzo“ sè svojo zmago; izvoljeni so namreč njegovi kandidati sè 176—178 glasovi; druga trojica kandidatov je imela tedaj samih 106 glasov. — Za pojutranjem so „Isonzovci“ nemalo v zadregi, nimajo pripravnih mož; nadejajo se pa vendar zmage tudi v I. vol. razredu. Nasprotna stranka kandiduje tudi to pot spet enega Slovenca. — Gledé tega, kar trdi „Is.“ da ni bil še nikdar kak Slovenec v starešinstvu, naj mu smem jez spomin okrepčati. Pred letom 1860. je bil skoz več let ranjki gimn. profesor J. Budal v starešinstvu; znabiti so bili tudi še drugi slov. možje, ki se jih pa jez več ne spominjam. To je tedaj košček naše Goriške zgodovine. Zdaj pa še drobtinico staro-avstrijske. Pokopali smo 29. pr. m. gimnazijskega direktorja v pokoji duhovna g. Iv. K. Restani-a, kateri je od l. 1866. v Gorici bival in že 2 leti bolan bil. Rajnki — učen mož — je bil steber nekdanje Avstrijske vlade v Italiji. Prišel je bil svojo kariero v muzičnem korskervatôriji v Milanu, bil potem podprefekt gimnazijski v Paviji in Milanu in licealni prof. v Lodi-h. Potem, ko smo bili Lombardijo zgubili, prišel je za profesorja v Benetke, postal je pozneje začasni gimn. ravnatelj v Veroni in poslednjič v Vidmu (do 66. leta). V Milanu je bil cenzor glediščnih iger, državni epigrafist; pod Radetzkyem pregledovalec vnanjih tiskovin; v Benetkah ud pregledovalne komisije za tisk in urednik vladnega lista „Gazetta di Venezia“. L. 1849. je bil v Milanu od službe odstavljen, ali vsled ojstre preiskave spet na prejšnje mesto postavljen. Služil je od l. 1828. — 66. Rojen je bil v Villanovi pri Bergamo-u. Pri pogrebu smo videli tudi nekaj tukaj bivajočih nekdanjih Avstr.-italijanskih uradnikov. — Sviloprejké gredó tod pri Gorici skoraj vsem pod zlo. *) — Tisti služabnik gr. A. v Podgori, o katerem sem uni pot pisal, da gre govorica, da je svoji ženi zavdal, izpuščen je iz zapore, ker mu niso mogli nič dokazati. Zastran unega dozdevnega umora (Karminca), o katerem sem poročal, ni mogla sodnija dosedaj še nič izvedeti; vendar pa je tisti, ki je bil truplo v vodnjaku našel, še zmiraj zaprt. — Vreme imamo zdaj krasno; ljudi vnanjih je danes vse polno v Gorici.

Iz Celovca 31. maja. — Ker so „Novice“ poročale o prvi letošnji volitvi mestnih odbornikov, naj povedó še nekoliko o drugi, ki je 27. dne t. m. bila zato, ker o prvi volitvi v 3. razredu voljena gospoda Pamperl in Rieder nista hotela biti odbornika. Brali smo sicer v Vašem listu, kaj so liberalci in njim na čelu Dežman počenjali pri vaših mestnih volitvah; al ko bi bili videli, kaj so počeli tukajšnji, rekli bi, da Dežman in njegovi pomočniki so le „lehrfantje“ proti našim mojstrom. Izduhtali so najprej že to, da je, vkljub protestu prof. Einspielerja, volitev bila v soboto, ker

so vedeli, da ta dan mnoge volivce rokodelskega stanú zadržuje k volitvi priti. Vrh tega so cel teden vsake baže društva imela svoje zборе, med katerimi avantgarda bila je tukušnja „feuerwehr“. „Fortschrittlerji“ so dali natisniti poziv k volitvi, kateremu se je na obrazu bralo, kakošen strah so imeli liberalci, da ne bi padli pri volitvi; ta poziv so razpošiljali križem po mestu in — dodali mu kar glasovnico, na kateri ste natisnjena bila imeni Stipberger in Luggin, ki naj ju volijo. Na dan volitve pa so vpregli vsa kolesa, da so od hiše do hiše dirjala po volivcih in na magistratu zunaj pred hišo in notri od stopnice do stopnice so stali pionirji liberalizma in pritiskali na volivce, da je bilo groza! Govorilo se je tudi in menda ni bilo zlagano, da je pred volitvami nekoliko feuerwehrcev celó v Inspruk se podalo na študije, kako osnovati agitacije za srečen izid volitev. In res zmogli so s svojima dvema kandidatoma: Arhitekt Stipberger je dobil 127, dr. Luggin pa 118 glasov memo naših kandidatov, od katerih je Dorrer dobil 90, baron Ankershofen pa 87 glasov, kateremu 28 glasov zato niso šteli, ker je na glasovnici stalo samo imé Ankershofen. Gledite, kako „korektni“ so liberaluhi! Zdaj je zopet Celovec miren. — Če tudi 27. dan maja o tem oziru ni bil vesel za nas, bil je vendar dan velikega veselja v drugem oziru za našo škofijo: prečastiti naš knezoškof dr. Wiery ostal nam je vladika. Bali smo se namreč zgubiti ga, ker bila je oni dan volitev knezoškofa Salcburškega, kamor so mnogi želeli ga dobiti. Pri ponovljeni volitvi (kajti Salcburški kapitelj ima starodavno pravico, škofa voliti) bil je za škofa Salcburškega izvoljen dr. Albert Eder, opat samostana Benediktinskega v Šentpetru pri Salcburgu.

Iz Šturije pri Vipavi. (Javna zahvala.) Podpisani šteje si v sveto dolžnost trojnim dobrotnikom tukajšnje šole v svojem, svoje šolske mladine, krajnega šolskega sveta in imenu občine najtoplejšé zahvaliti se. Ti trojni dobrotniki so: a) Sl. vodstvo deželne sadje- in vinorejske šole v Mariboru, katero je tukajšnji šoli 400 dveletnih jabelčnih in hruševih divjakov, 60 kosov cepičev različnega žlahnega sadnega drevja na prošnjo podpisanega poslalo in brezplačno prepustilo. b) Sl. kmetijska družba Kranjska, katera je za vrejenje tukajšnje šolske drevesnice svoto 25 gold. podelila in poslala. c) Sl. vodstvo deželne sadje- in vinorejske šole na Slapu pri Vipavi, katero je za tukajšnje šolsko drevesnico 36 vrst različnih cepljenih sadnih drevesc brezplačno podelilo. Ti trojni darovi so pripomogli, da se je v začetku tekoče spomladi tukajšnja šolska drevesnica v dobri stan spraviti in osnovati mogla. Edini pripomoči imenovanih treh dobrotnikov je tudi pripisovati, da se tukajšnja šolska mladina že letos v glavnih opravih sadjerejskih vsestransko in dejansko podučevati more. Toraj še enkrat rečem: presrečna zahvala!

Vodstvo enorazredne ljudske šole v Šturiji pri Vipavi 31. maja 1876.

Matija Rant, učitelj in vodja.

Iz spodnje Idrije 3. maja. — V 17. listu „Novic“ l. l. str. 144 se je bralo, kako da je komisija pravično pripoznala, da zares škoduje dim Idrijske topilnice, ker živega srebra vsacih 24 ur izpustí 3·17 funtov itd. Tudi je v poročilu na 5. vprašanje nasvetovala pripomočke in naredbe, da bi se škodljivo delanje arzenikovega prahu (Hüttenrauches) odstranilo ali vsaj zmanjšalo. V tem odgovoru je med drugim tudi svetovala, naj bi c. k. rudarstvo od kmetov od Idrije do spodnje Idrije vsa zemljišča pokupilo, in potem drugim s to pogodbo prodalo, da bi ne smeli za škodo se nikoli več kaj pritožiti, ali pa naj bi jih z lesovim semenom zasejali, da bi sčasoma gozd izrastle. To je bilo od c. kr. rudar-

*) Res nesrečna je sviloreja že mnogo let. Vred.

skega glavarstva v Celovcu dne 17. aprila 1875 št. 905 potrjeno, — al, žalibog, naši gospodje nočejo od tega nič vedeti! Če se pomisli, koliko škode da nam je že storjene od 100 let sèm, lahko se razvidi, da bodo skoraj zemljišča, kar bi škode od tega časa plačati morali, zastonj dobili. Kupili so kravo za skušnjo („Probekuh“), katero neki rudar redi in oskrbuje. Storila je 20. dne maja t. l. mrtvo tele, katero je bilo 1½ čevlja dolgo in tehtalo kakih 10 do 12 fantov. Pokazali so ga gosp. Jan. Leskovcu; on mi piše, da naj grem to lele h konjederu pogledat, kakošno da je, in naj ga popišem, da ga ne bodo mogli vtajiti. Ker pa sem ravno ta dan v Logatcu bil, gre moj zet to tele pogledat in popisat, kateremu je konjač Štefan Hamberger o tej škodi pravil, da je slišal govoriti, da je krava tudi lansko leto mrtvo tele storila, pa da ga je rudar zakopal. Ravno tisti dan na večer pride pa konjačeva žena in pripoveduje, da so Idrijski gospodje konjaču prepovedali, o tem komu kaj povedati, da se to ne razglasi. Čemu to skrivanje, če gre za to, da se resnica odkrije? *)

Naj tudi to „Novicam“ naznamim, kako da so nam škodo spoznali in popisali: hišni štev. 1 — 1286 gold. 30 kr., hiš. št. 32 — 324 gold. 40 kr., hiš. št. 36 — 1076 gold. 10 kr., hiš. št. 34 — 3437 gold. 40 kr., hiš. št. 30 — 186 gold. 20 kr., hiš. št. 52 — 99 gold. Te hišne številke spadajo v spodnjo Kanomljo. V spodnji Idriji pa hiš. št. 1 — 96 gold., hiš. št. 7 — 22 gold., hiš. št. 13 — 82 gold., hiš. št. 15 — 98 gold., hiš. št. 18 — 74 gold., hiš. št. 20 — 22 gold., hiš. št. 30 — 126 gold., hiš. št. 34 — 22 gold., hiš. št. 35 — 74 gold., hiš. št. 36 — 46 gold., hiš. št. 37 — 22 gold., hiš. št. 39 — 34 gold., hiš. št. 43 — 22 gold., hiš. št. 24 — 62 gold., hiš. št. 4 — 22 gold., in hiš. št. 29 — 22 gold. — V Idriji hiš. štev. 164 — 34 gold., hiš. štev. 166 — 34 gold., hiš. štev. 165 — 34 gold., hiš. štev. 163 — 62 gold., in hiš. štev. 385 — 122 goldinarjev, tistega pa, kateremu največ škoduje (hišna štev. 33 v spodnji Kanomlji), še vpisali niso. Ali je to pravično? Ko sem dne 30. septembra 1875. leta to razdelitev pregledal in podpisal, čudil sem se taki razmeri razdelitve za servitutno odvezo, po kateri so nasproti enemu 1174 gold. 83 kr., drugemu 1035 gold. 88 kr. spoznali, to je, enemu samemu več kakor trem drugim. Mislil sem in mislil: ali je li to prav ali je to pravično, da so kmetje tako malo odškodvani bili? Mislil sem še marsikaj, pa ker vse misli ne smejo v tisek priti, da pisavec ne pride v stisko, zato ohranim misli v svoji glavi.

Boštjan Leskovic.

Iz Senožec 3. junija. (Redko mežnarjevo službovanje in njegova starost; liberalna županija Senožška.) Pred mesecem dni je tukaj mežnar Matevž Kolar v 91. letu svoje starosti umrl. Bil je orjaškega, vedno zdravega života; služil je od svojega 20. leta, s pretrgom enega leta, do leta 1874., dokler ga niso jele moči zapuščati; osem fajmoštrov je služil, od katerih jih je šest, ki so dosegli visoko starost mrtvih, eden: častni korar častiti g. Anton Ukmar v 83. letu svoje starosti živi v Tomaji na Goriškem in drugi: sedanji častiti g. fajmošter v Senožecah. Ker je ranjki bil pri ljuden in pošten človek, naj so mu te vrstice v spomin. — Nasproti prejšnjemu, zvesto narodnemu županstvu sedanje tukajšnje „liberalno“ županstvo čedalje bolj svojo nemškutarsko barvo na dan spravlja: vse njegovo občevanje s cesarskimi in drugimi uradi je nemško, celó njegovo pismenske marke so bledežolto črne postale.

*) Vsaj smo že pred mnogimi leti v „Novicah“ brali, da je gosp. dr. Bleiweis c. k. vladi sami poročal, da so splavi pri kravah navadna prikazen v Idrijski okolici in da je kriv tega strupeni dim živega srebra. Pis.

Kmalu utegne priti čas, da županov župan, recte sekretar, ki je ob zadnjih volitvah za kupčijsko zbornico v družbi družih Gutmansthalu služil in volilne liste po svojej navadni metodi za „reichs“-nemškutarje, „Karuzo“ itd. nabiral, bo še naslov „die Wacht am Rhein“, v županijske pečatnike spravil. — Mi sicer dobro znamo, da ni pristojno, umazano domače perilo po časnikih prati; al, kakor stvari zdaj pri nas stojijo, ne moremo si kaj, da ne bi še omenili nekaj. Občinski kal, v katerega se je razen onih 200 gold., katere je prejšnji župan za plemeniti namen od sl. c. kr. kmetijske družbe pridobil, še do 1000 goldinarjev vrednih soseskinih moči pogreznilo, se dan za dnevom bolj vdira; tukajšnja nova šola, katera je bila pretekli teden kolavdirana, je pod načelstvom županovim vsestransko umetno in trdno dodelana; treba bo vsake kvatre zidarjev, mizarjev in ključarjev rabiti ter plačevati; občinske in druge poti so vse v slabem stanu; z gozdovi se tako gospodari, da je gorjé; les se zdaj ne bo, kot dosedaj, celo leto po gozdih, deloma po milosti županovi, deloma po vsakaterega volji sekal; vsi oni, kateri so bili izrečni sovražniki individualne razdelitve gozdov, zdaj najbolj na razdelitev silijo, ker so prepričani, da najslabejši gospodar ne more slabeje z gozdom gospodariti, kakor zdaj županija gospodari.

Z Vrhnjske okolice 4. junija. — Kakor vsled dopisa iz Dolenskega v zadnjem listu „Novic“ ondi radovedno pričakujejo osode spomenice Ljubljanskemu stolnemu dekanu gosp. Zupanu izročene, tako tudi mi tukaj. Stvar je neizmerne važnosti, kajti omenjena spomenica je izraz vse duhovščine Kranjske, izvzemši kopico onih, ki se ne zavedajo, da se za katoličana skoro nič hujšega misliti ne daje nego je nepretrgana hvala narodu sovražnega in bogokletnega „Tagblatt-a“. Povdarjam tedaj še enkrat, da duhovščina hrepeni zvedeti: ali se je izročila ona spomenica na mesto, kamor gré? Odkritosrčna mora biti beseda in možata, kedar gre za svetinje naroda našega, in ni se zamere bati nikomur, kdor jo govori za to, da se poravná, kar ni bilo prav, in povrne mir med vznemirjene. — „Novice“ s krepko, pa „propter scandalum pusillorum“ — s podobno besedo pobijajo „Tagblattove“ zagovore, zavrnilo pa dozda niso še njegove pajdašice „Neue fr. Presse“, ki se drznila zaupanje izreči, da sedanji knezoškof bode po vsem, kakor je podoba, stopil v stopinje škofa Ljubljanskega grofa Herbersteina. Mar „Pressini“ ta pisec ni čutil, kako je s tem izrekom vsi duhovščini naši udaril v obraz? Če ni vedil, kaj je pisaril, naj mu povem jaz. Ravno 100 let je, kar je Herberstein sedel na prestolu Ljubljanske škofije. Bil je poln jozefinskega duhá; kot takošen bil je malo prijazen sv. apostolskemu sedežu in je med družimi naredbami na pr. zabranil frančiškanom v god porcijunkule spovedovati; da — še celó zvoniti je prepovedal tisti dan cerkvi njihovi. Kapitelj ga ni imel moža, ki bi bil nepremišljenega škofa opozoril, da ta čin je v protislovji s katoliško cerkvijo; menda so bili vsi korarji takrat ali tudi jozefinarji ali pa preboječe dušice. Kaj se zgodi? — Bilo je 1. dne avgusta 1787. l. popoldan. Pri frančiškanih zazvoni slovesno prazniku vkljub škofovi prepovedi, in Herberstein pade v Slonovih ulicah, kjer je ravno šel, mrtev na tla. Herberstein je neki malo prej zagotavljal, da svoje jozefinske ideje hoče in mora izpeljati, če tudi bi imel razburiti s tem tudi ves svet. Pa Bog je nad nami, ki pristriže perute prevzetnemu ravno takrat, ko bi mislil sfrčati najbolj visoko.

Iz Ljubljane. — Banka „Slovenija“ je imela včeraj občni zbor. Zbralo se je mnogo delničarjev iz vseh krajev slovenskih; razprava je bila sem ter tje jako živahna. Danes ni prostora poročati o vseh obravnavah,

tedaj poročamo samo o najvažnejši 5. točki zborovega programa, v kateri ravnateljstvo predlaga drugo doplačanje na akcije. Pri tej točki poprime dr. J. Bleiweis besedo in stavi sledeči motivirani predlog: „Sklep: ali se doplača ali ne doplača, naj se odloži za danes in skliče naj se po pravilih bankinih izvanredni občni zbor v teku meseca julija t. l. — danes pa se v smislu §. 54. voli pregledovalni odbor, ki ima stan banke obširno in temeljito iz ozirov v današnjem zboru navedenih preiskavati in dotične predloge staviti, katere ravnateljstvo prihodnjemu izvanrednemu zboru v obravnavo in sklep predloži.“ Ta predlog je bil enoglasno sprejet, in tako tudi dostavek železničn. kontrolorja gosp. Vošnjaka: „da izvoljeni pregledovalni odbor ima pravico, o naročeni mu preiskavi privzeti izvedencev v bankinih zadevah.“ V ta izvanredni pregledovalni odbor so bili voljeni gospodje: Karol Žagar, deželne blagajnice kontrolor, Ivan Vilhar, posestnik, Jož. Jerič, župnik v pokoji, — za namestnika pa Luka Robič, deželni poslanec.

— Po dopisu sl. ministerstva kmetijstva od 18. dne p. m. je gosp. profesor Povše na deželni kmetijski šoli Goriški dobil nálog, da lani na Gorenskem pričete preiskave o večji ali manjši koristi različnih rodov goveje živine za deželo Kranjsko na Notranjskem in Dolenjskem nadaljuje. Ker sl. ministerstvo želi, da družba kmetijska gospodu profesorju o naročenem mu važnem poslu kolikor moči na roko gre, zato razglša odbor družbe kmetijske to naročilo vsem našim živinorejcem, še posebno pa odbornikom podružnic kmetijskih in udom naše družbe s prošnjo, naj častitega našega rojaka, ki je le na korist domači govedoreji dobil navedeni nalog, na potovanji njegovem blagovoljno podpirajo s poročili o vsem, ki jih potrebuje, da temeljito more dovršiti častni svoj nalog.

— (Iz deželne odbora.) Predlogu dotičnih šolskih svetov, naj se Jakob Petrič imenuje za definitivnega učitelja v Grahovem, je deželni odbor pritrdil. — Gledé jako važne naprave mostú čez Savo pri Št. Jakobu poleg Ljubljane, je zopet pričeti obravnava, da bi se ta na več strani koristni most z večstransko pripomočjo kmalu napravil.

— Danes gré po mestu glas, da bivši stolni kaplan gospod Karol Klun je prejel od knezoškofijstva ukaz, da do 9. dne t. m. mora nastopiti vikarijat v Zagorji, sicer je suspendiran „a ministerio in magisterio“. — Mi na dvojno stran živo obžalujemo ta nemškemu „kulturkampfu“ podobni ukaz, ki po naših mislih (vsaj g. Klunu tudi najhujši antiklerikalci ne najmanjše krivde v duhovskem njegovem poslu očitati ne morejo), utegne dimenzije dobiti, o katerih se dandanes še ne vé izid.

— Za nesrečne maharje v „besedi“ čitalnični nabranih 288 gold. 37 kr. je izročil čitalnice predsednik gosp. Martinu Peruciju, posestniku v Lipah, gosp. M. Remškarju, županu na Brezovici in gosp. Jan. Gamsu, posestniku v Iški Loki, ki so po dogovoru z družimi kmetovalci nasvetovali, naj se ta denar obrne za živo potrebno iztrebljenje močvirnih grabnov v okolici Ljubljanski, da se, ako zopet utegne priti nesreča povodnje, po odtoku vode odvrne nova škoda kmetom posestnikom, ki so največ škode dozdej trpeli. Ker je ta nasvet v resnici hvale vreden, so gori navedeni možje dobili ta denar v omenjeni namen in prosili, naj se po „Novicah“ toplá zahvala izreče sl. čitalnici za lepo pripomoč v imenu poškodovanih kmetov.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Delegaciji ste sklenili svoje zborovanje v Budapeštu 3. dne t. m.

— Nekateri časniki hočejo vedeti, da bode Hasner predsednik na novo ustanovljene upravne sodnije.

— Huda sapa veje po vladnih krogih. Dosedanji mili vetrovi spreobrnili so se mahoma v ostro burjo, kajti med Dunajsko in Rusko vlado so se strune razpora hudo napele in že se pripoveduje, da Ruska vlada pokliče svojega poročnika Novikova iz Dunaja nazaj. Avstrijski poročnik v Carigradu grof Zichy (Magjar) je neki z Angleškim Turčiji v srce udanim poročnikom lordom Elliotom vred podpihoval plamen revolucije v Carigradu in podpiral početje mladoturkov. Bati se je tedaj po vsem tem, da ne bi iz ustanka na Turškem nastale velike svetovne prekucije. Če pa to pride, kako bo grof Andrassy zagovarjal svojo vnanjo politiko?

Iz Prage. — Pokopali so preteklo sredo Palackega. Popisati vseh pogrebnih svečanosti ni mogoče; dosti naj je to, da dosihmal ni bil noben cesar in noben kralj tako k grobu spremljan kot prosti mož — Palacky. Nad 100.000 ljudstva vseh stanov in različnih vér, nad 300 kočij, čez 300 zastav, 100 banderij na konjih itd. udeležilo se je pogreba, ki ga je društvo „Česky klub“ tako izvrstno vredilo, da se je sprevod v najlepšem redu vršil od konca do kraja. Čeravno bil je Palacky protestant, peli so pogrebu njegovemu tudi zvonovi vseh katoliških cerkev in spremili so ga duhovni katoliški. Tako častilo in ljubilo je vse velikega rodoljuba, res očeta naroda. To pač je sijajno novoznamenje Avstrijskim centralistom vsem, da državna ideja, za katero se neprenehoma borijo Čehi, je živa, krepko živa tako, kakor leta 1871. pod ministerstvom Hohenwartovim. Slava takemu narodu!

Iz Turškega bojišča. — Prekuc vladarja v Carigradu ni situacije na bojišči nič spremenil, dasiravno si Evropske vlade obetajo, da bo novi sultan vpeljal reforme. Ustajniki ne upajo nikomur, ki sedi na Mohamedovem stolu. — Najvažnejše dogodbe se godé zdaj v Bulgariji, kjer ustajnikov čete kar iz tal rastejo in iz krajev dobivajo pomoči po ljudéh in orožji. — V Srbiji se ne govori o drugem, nego o vojski, uradni list je poln imenovanj vojnih poveljnikov. — Pri Črnogorskem knezu so bili pretekli teden glavarji Hercegovinskih ustajnikov in se prav zadovoljnih obrazov vrnili. Sliši se, da so mu ponudili nadpoveljništvo vse vojne ob času vojske.

Turška. — Prejšnji sultan je mrtev, vsak misli, da so ga zadavili. Oficijalni listi in tudi Turški zdravniki sicer trdijo, da se je sam usmrtil prerezavši si v zmešanosti žile, ali kdo bo to verjel! K večemu tisti, ki zagovarjajo sovražnike in zatiralce Slovanov celó še takrat, če svoje vladarje moré.

Žitna cena

v Ljubljani 3. junija 1876.

Hektoliter v nov. denarji: pšenice domače 9 fl. —. — banaška 10 fl. 28. — turšice 6 fl. —. — soršice 7 fl. 20. — rži 6 fl. 40. — ječmena 4 fl. 80. — prosa 4 fl. 80. — ajde 6 fl. —. — ovsa 3 fl. 80. — Krompir 4 fl. 30 kr. 100 kilogramov.

Loterijske srečke:

v Trstu	{	3. junija 1876:	81.	17.	73.	47.	59.
v Lincu			88.	20.	23.	53.	54.

Prihodnje srečkanje v Trstu 17. junija